

Forum Historia

5

7. Kustaa Vaasasta vahva hallitsija

Tietoisku: Tulkintoja Kustaa Vaasasta

Ruotsin itsenäisyyden isä?

- Ruotsi kuului 1500-luvun alussa Tanskan hallitsemaan Kalmarin unioniin, mutta Ruotsissa kapinoitiin tanskalaisvaltaa vastaan.
- Kustaa osallistui kapinointiin ja joutui vangiksi Tanskaan vuosiksi 1518-19, mutta vankeudesta paettuaan hän eli seuraavat vuodet maanpaossa.
- Hän vältti tanskalaiskuningas Kristianin toimeenpaneman Tukholman verilöylyn vuonna 1520, minkä jälkeen Taalainmaan vuorimiehet ja talonpojat valitsivat hänet johtajakseen.

Ruotsin itsenäisyyden isä?

- Kustaa sai hansakaupunkien Lyypekin ja Danzigin taloudellisen ja sotilaallisen tuen, jonka avulla tanskalaiset kukistettiin.
- Kustaa Vaasa irrotti Ruotsin Kalmarin unionin yli satavuotisesta jäsenyydestä.
- Häntä on pidetty isänmaan isänä (*pater patriae*) ja Ruotsin vapauden sankarina.

Moderni uudistaja?

- Kustaa Vaasa loi Ruotsista ajalle tyypillisen, keskieurooppalaisen mallin mukaisen ruhtinasvaltion.
- Hän toimeenpani reformaation ja teki Ruotsista luterilaisen maan.
- Hän uudisti ja tehosti hallintoa ja verotusta ulottaen ne valtakunnan kaukaisimpiinkin kolkkiin.
 - Suomessa hän edisti uudisasutusta ja perusti Helsingin kaupungin.
- Hän aloitti Ruotsia vaurastuttaneen kaivosteollisuuden: hopean, raudan ja kuparin tuotannon.

Vallanhimoinen barbaari?

- Kustaa Vaasa muutti Ruotsin vaalikuninkuuden perinnölliseksi kuninkuudeksi.
- Oman ja suvun vallan varmistaminen leimasi kaikkia Kustaa Vaasan toimia: kolme hänen pojistaan hallitsikin Ruotsia vuorollaan.
- Hän keräsi valtavan omaisuuden esimerkiksi haalimalla vastustajiensa maatiloja itselleen.
- Kustaa Vaasan toteuttaman reformaation myötä luostarien ja kirkkojen kulttuuri- ja sivistysperinnettä tuhottiin.